

Klimatilpasning

Værebros Å i fællesskab

Vandet i Værebros Ådal ved ikke, at det faktisk sorterer under de administrative grænser af 8 kommuner og 3 forsyningsvirksomheder – og at mange andre aktører lever med det, til tider forbander det eller i hvert fald er dybt interesserede i det. Men da naturens love ikke sådan lader sig ændre, må administrationerne finde måder at håndtere vandet på i fællesskab – på tværs af administrative skel. At det blandt andet kræver en ændring af Vandløbsloven viser et afsluttet projekt om Værebros Å.

Af Anne Møller og Aske Lium, Dansk Byplanlaboratorium

Projektet **'Vandoplandsbaseret samarbejde langs Værebros Å'** er lige så komplekst som titlens længde antyder. Det udspringer af et spørgsmål om, hvordan man rent teknisk og fysisk skal håndtere en stigende vandmængde i ådalen. Men samtidig handler det om dialogen imellem de

involverede interessenter, som i samarbejde skal gøre det muligt at finde fælles løsninger. Endelig er der de økonomiske og ikke mindst politiske og lovgivningsmæssige rammer for, at et samarbejde og en optimal klimatilpasningsløsning faktisk kan findes. Selvom projektet ikke svarer på hele kompleksiteten, peger resultaterne faktisk på mulige retninger for langt de fleste af udfordringerne.

Det politiske aspekt

Egedal Kommune har som en af de lavest beliggende kommuner og den kommune med det største areal af Værebros å-oplandet, en helt naturligt en stor interesse i projektet. Både administrativt og politisk fylder Værebros Å på de aktuelle dagsordner, ligesom man har fokus på resultatet af forhandlingerne om en revideret Vandløbslov. Fra Region Hovedstadens side mener formanden for Miljø- og Klimaudvalget Kim Rockhill, at *"Projektet her har vist, at der er stor vilighed til at indgå i 'det gode naboskab', og stor opmærksomhed generelt på at skabe fælles løsninger. Men der mangler pt. de redskaber, som skal gøre kommunerne i stand til mere formelt at etablere og forpligte hinanden i et samarbejde indenfor vandoplandet. Fra regionens side følger vi både projektet og processen med ændringerne af vandløbsloven meget tæt."*

Bo Vesth, formand for Egedal kommunes Teknik- og Miljøudvalg, har netop afsluttet en besøgsrunde hos Region Hovedstaden og de 7 andre kommuner indenfor oplandet. *"Vi håber, at vandløbsloven vil give os langt bedre muligheder for at indgå i et vandoplandsbaseret samarbejde på tværs af kommunegrænser. Og med både projektet her og det politiske arbejde, der i første omgang er indledt i Egedal Kommune, sender vi et klart signal til staten om, at vi er parate. Og at vi er villige til at lægge kræfter i det her samarbejde, og ikke mindst at Værebros Å betyder noget for rigtig mange borgere og lodsejere, der er berørt af vandstandsstigningerne i ådalen. Projektet giver os som politikere et rigtig godt grundlag for at pege på retninger og træffe beslutninger i de kommende år."*

I Egedal Kommune arbejder et §17, stk. 4 udvalg vedrørende Værebros Å på at rådgive kommunens Byråd om løsningsmuligheder for udfordringerne i Værebros Ådal.

Det tekniske spor

Hovedopgaven i projektet har været at få indsamlet alle eksisterende data, f.eks. vandstands målinger, nedbørsdata, vejrdata, hydrauliske data, geotekniske målinger osv. fra de otte kommuner og forsyningselskaberne.

Værebros Å

Værebros Å består af 37 vandløb, som løber igennem 8 kommuner fra øst ved Smørmosen i Herlev til vest i Frederikssund og Roskilde kommuner, hvor åen løber ud i Roskilde Fjord. Særligt i de lavest liggende områder i Egedal og Roskilde Kommune volder åen store problemer for lokale beboere og landmænd, når den ved større regnhændelser går over sine bredder. Oplandet til Værebros Å er primært beliggende i det åbne land. Faktisk er kun ca. 20% af oplandet beliggende i byzone, og kun ca. 5% af arealet vurderes at være befæstet. Det betyder, at de løsninger, der skal skabes for Værebros Å, ser markant anderledes ud end mange af andre å-samarbejdsprojekter.

Værebros Å, der består af 37 vandløb, løber fortrinsvis i det åbne land fra Herlev til Frederikssund og Roskilde.

Ifølge Jeppe Sikker Jensen fra COWI er det første gang, at man har været med til at skabe grundlaget for en hydraulisk model på den her måde, hvor man så metodisk er gået efter at grave alle eksisterende data frem, uden at viden hvilken type model det skal ende med. "Kommunerne og forsyningerne ligger inde med rigtig mange data, og selvom både kvalitet og kvantitet har været svingende, har det samlet set været en god proces at få skabt overblik. Alle kommuner har været med og kan se, at deres data kan bidrage til en samlet model. Det betyder også, at selvom nogle af datasættene har været af ældre dato, er de nu sat i spil i et fælles datasæt, der strækker sig ud over hele oplandet – og det er jo netop som et samlet hele, at data for et å-opland spiller sin vigtigste rolle. Alle kommuner har nu et fælles billede af, hvor der er behov for nye og opdaterede data, og hvor man måske er meget godt med."

Det tekniske spors arbejde danner grundlaget for at skabe en fælles hydraulisk model for hele vandoplandet, baseret på eksisterende data. Hvordan modellen skal se ud, og hvad den præcist skal kunne, ligger i en eventuel næste fase af projektet.

Dialogsporet

Spørger man projektleder for 'dialogsporet' Søren Gram fra Teknologirådet, så har: "Vores rolle har først og fremmest været at samle alle parterne omkring bordet, at sikre den praktiske fremdrift i form af mødeaktiviteter, men også at skabe overblik over eksisterende plandata, igangværende og fremtidige projekter indenfor vandoplandet samt samle erfaringer fra nogle af de andre å-samarbejdsprojekter, der er i gang i hele landet. Der er ingen tvivl om, at metoden med at samle alle de eksisterende tekniske data sammen, har været rigtig givende. Den har bragt alle parterne sammen, og fokus

har været på at få skabt det bedste mulige afsæt for det videre samarbejde, fremfor kun at diskutere selve formen. Vi tror på, at noget af det, der kommer til at bære det her samarbejde videre, er de gode samarbejds-traditioner, der allerede er på vandområdet"

Erfaringsudveksling

I dialogsporet er der i løbet af projektet desuden indsamlet erfaringer fra andre projekter som Gudenåen, Storå, Harrestrup Å m.fl. Værebros Å adskiller sig især fra de øvrige ved, at store dele af oplandet er beliggende i det åbne land. Det betyder dog ikke, at der ikke er noget man kan lære af de andre. Vidensdeling og erfaringsudveksling er et vigtigt link, f.eks. imellem de to projekter Harrestrup Å og Værebros Å. Aktørkredsen er nemlig i nogen grad overlappende, hvilket har betydet, at man i Værebros Å har kunnet trække på know-how fra naboerne længere inde mod København. I Harrestrup Å-projektet er det HOFOR A/S som

Projekt navn: 'Vandoplandsbaseret samarbejde langs Værebros Å'. Igangsat efteråret 2018.

Projektets form: Regionalt samarbejdsprojekt mellem 8 kommuner, tre forsyningsvirksomheder, Region Hovedstaden og Call Copenhagen. Finansieret og faciliteret af en række organisationer, virksomheder og interessenter. Projektet har rent praktisk kørt i to sideløbende spor – et teknisk spor og et dialogspor.

Projektets formål

At undersøge muligheder for fremtidigt regionalt samarbejde om vandoplandet for Værebros Å samt at indsamle data, der kan anvendes som grundlag for en eventuel fælles hydraulisk model.

Projektets resultater

Alle resultater af projektet er samlet i en afrapportering for hhv. Tekniksporet og Dialogsporet. Herudover er der udpeget principper for en række scenarier over fremtidige løsninger i ådalen, hvis potentialer man fra projektets side anbefaler at få undersøgt nærmere. Alle resultater er videregivet til de deltagende kommuner, hvor Egedal Kommune vil være tovholder for den politiske proces.

Næste skridt

Novafos A/S og Egedal Kommune har indtil videre forpligtet hinanden til at holde en tæt dialog om fremtidsmulighederne i projektet.

Projektets organisering og finansiering

De 8 kommuner i projektet er Herlev, Gladsaxe, Furesø, Ballerup, Egedal, Frederikssund, Allerød og Roskilde. De 3 forsyningsvirksomheder er Novafos A/S, HOFOR A/S og Fors A/S. Øvrige interessenter i projektet: Region Hovedstaden og Call Copenhagen.

Dialogsporet er faciliteret af Fonden Teknologirådet (projektleder), Teknologisk Institut og Dansk Byplanlaboratorium. Sporets arbejde er finansieret af brancheorganisationen Forsikring & pension. Teknisk rådgiver for tekniksporet har været COWI A/S. Sporets arbejde er finansieret 50/50% af de tre forsyningsvirksomheder i fællesskab og Den regionale Taskforce KLIKOVAND.

forsyningsvirksomhed, der er sekretariat for de 10 kommuner og 4 forsyninger. HOFOR deltager også i Værebros Å-samarbejdet sammen med Fors, men med en lidt mindre rolle, da det er Novafos A/S med i alt 6 kommuner, der har fungeret som den drivende forsyningspart i projektet. Administrerende direktør Carsten Nystrup fra Novafos siger om samarbejdet: "Samarbejdet om Værebros Å er enormt vigtigt for os som forsyningsvirksomhed. Ikke mindst fordi det vedrører 6 af vores ejerkommuner, men også fordi udfordringerne i Værebros Ådal ikke kan løses af en enkelt part. Det er vigtigt, at der bliver fundet en regional løsning, der går på tværs af myndighedsskel og kommunegrænser. Jeg mener, det har været en enorm fordel for projektet, at både Novafos og HOFOR igennem de sidste 5 år har samlet så mange værdifulde erfaringer fra Harrestrup Å-projektet, som vi har bragt med ind i det her projekt"

Hvor står vi nu?

På det afsluttende møde i projektet den 24. april 2019, hvor alle parter var tilstede, blev en række fremtidsscenarioer drøftet. Både kendte og nyere løsningsmetoder, som forventes at håndtere alt fra oversvømmelsesproblematikker, over vandmangel til biodiversitet, har været i spil. Vandet er en af fremtidens dyrebare ressourcer og skal behandles som sådan. Men hvilke konkrete scenarier, der eventuelt skal arbejdes videre med, er endnu uvist. For Egedal Kommunes formand for Teknik- og Miljøudvalg Bo Vesth har projektet været en succes; "Det glæder mig at se, hvad projektet her har fået frembragt. Der er ingen tvivl om, at der er skabt et momentum i projektet, og det er vigtigt at bygge videre på det. Men det er et komplekst projekt med mange interesser på spil. Og det næste skridt er noget, vi skal beslutte i fællesskab. Derfor bliver kunsten nu at nå frem til en beslutning om at gå videre med projektet, og selv om det lyder simpelt, er det nok den største milepæl".

De involverede parter ønsker at arbejde videre med projektet, men først skal blandt andet finansieringen falde på plads. Indtil da er det aftalt, at Egedal Kommune og Novafos er tovholdere på projektet. Men selv om der endnu ikke er en klar plan for det næste skridt, vil alle parter kunne drage nytte af den viden og de data, der er indsamlet, da de giver et overblik over Værebros Å-systemet, der ikke før har været tilstede.